

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: 34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177	Letna naročnina, Italija . . . Lir 8.000
PODUREDNIŠTVO: 34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646	Letna inozemstvo . . . » 13.000
	Letna inozemstvo, USA dol. . . 15
	Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXX. - Štev. 30 (1513)

Gorica - četrtek, 27. julija 1978 - Trst

Posamezna številka Lir 200

Počitnice, čas za duhovno izgradnjo

SLOVENSKA SKUPNOST PO VOLITVAH

Pri splošni avdienci 5. julija 1978 je sv. oče Pavel VI. takole spregovoril množici vernikov:

Govorili bomo spet o počitnicah. Čeprav zajemajo le kratko obdobje v poteku normalnega življenja, posebno življenja, ki raste, se pravi, otrok in mladine, so izredno pomembne, zlasti za telesni in duševni razvoj tistega, ki jih uživa. Človek, ki v počitnicah sproščeno uporablja svoje sposobnosti, obogati svoje telesne in duhovne moči, morda nič manj kot tedaj, ko mora izpolnjevati svoje redne obveznosti. To vedo vsi, zato še enkrat voščimo lepe počitnice vsem, ki imajo to srečo, da jih nemoteno uživajo.

Moramo pa spomniti na dejstvo, da so počitnice, posebno za tiste, ki so že stopili v zrelo dobo ter se zavedajo neslutnega bogastva svojih duševnih sil, izredno pomembne, pogosto celo odločilne za človekov intelektualni in moralni razvoj. Branje kakšne knjige, udeležba pri kakšni predstavi, pametno izrabljeno potovanje, sklenitev novega prijateljstva in v določenih primerih tudi izkustvo kakšne nesreče ali bolezni, vse te stvari so lahko vzgojno izredno učinkovite, marsikdaj celo bolj kot redna šola.

Danes se bomo omejili na to, da povečamo, da počitnice ne služijo le temu, da koristno in modro obnovimo ter razvijemo svoje telesne moči, niti ne samo za to, da nudijo izredno priložnost za vzgojo, ko pridemo v neposredni stik z zunanjim svetom, ko se pred človekom odpirajo strani knjige narave kakor nove ter mu kažejo vso svojo lepoto, svojo neizmernost, svojo zapletenost, celo svojo grozljivost, temveč da imajo tudi svoj duhovni pomen in namen.

Kdaj človek razmišlja o samem sebi, kdaj se prepozna kot oseba, kdaj zadeva ob globino in uganko svojega bistva, da ob tem čuti neko opojnost in neki strah, če ne v tistih trenutkih, ko je njegova zavest prosta in posvečena s tišino?

Počitnice niso le nekakšen čudovit odmor, ki s fizičnim in zunanjim zadovoljstvom prekine vsakdanjo sivino opravilja poklicnih dolžnosti, temveč je tudi in še bolj srečanje človeka s samim seboj, s svojo bitjo.

POČITNICE — PRILožNOST DUHOVNEGA PREPORODA

O tem drugem vidiku tega obdobja počitnice in obnavljanja moči, ki je bistveno za počitnice, o tem osebnem vidiku, o tem notranjem, duhovnem vidiku bi radi povedali nekaj besed. Ne da bi vam počitnice napravili težje, temveč zato, da bi odprli okna počitnic proti obzorjem duha.

Kot prvo tole: mar ni ta blagoslovljeni čas, ko damo z ramen breme vseh nečestih skrbi, ki tlačijo našega duha, kot naša lastna stvar, na temeljno razmišljanje o tem, kako uporabljamo dar našega življenja? Ali poteka naše življenje po smernicah, ki jih narekuje naše spoznanje, vrednost življenja, naše upanje? Ali poteka v skladu z zakoni dolžnosti? Ali se ravnamo po zakonih Boga, po zakonih prve in polne ljubezni, kar nam tukaj zagotavlja pravilno modrost, onstran časa pa zveličanje? Kdor reši ta najbolj notranji in zahtevni problem, je že dobro preživel svoje počitnice.

Druga stvar: Ali ne bi mogli v svoj počitniški načrt vnesti tudi določeno obdobje, dva tri dni, duhovne zbranosti? Časa za razmišljanje, za duhovne vaje, za izlet, romanje na kakšno božjo pot, iti na kakšno molitveno srečanje ali se, kar recimo, pridružiti kakšni spokorni akciji? Ali si ne bi mogli privoščiti takih trenutkov prepovedane rabe materinega jezika. Kar pa zadeva izvajanje Osimskega sporazuma, je Štoka poudaril zlasti pomen 8. člena, ki dejansko predvideva čimprejšnjo odobritev zakona za globalno zaščito manjšine. »Ta zakon sedaj pripravljata posebna komisija v Rimu in Slovenska skupnost se bo na vseh ravneh potegovala, da bo zakon čimprej odobren,« je poudaril Štoka in naglasil, da je prav v ta namen SSK takoj po umestitvi predsedstva deželne sveta vložila osnutek zakona za globalno zaščito Slovencev v Italiji, ki je nedvomno pomemben dokument za soočanje med strankami o vseh manjšinskih vprašanjih.

In še tretje, kar bi zaslužilo poseben govor. Ali niso počitnice ustvarjene tudi za branje? Ob deževnih dneh, ko ni mogoče iti na izlete, ali ob dneh, ko počivamo po dolgih in napornih sprehodih, lahko knjiga, dobra knjiga koristno napolni take počitniške trenutke. Da, dobra knjiga, ki se lepo bere, je prijateljica, ki lahko da počitnicam novo vrednost. Če hoče biti knjiga prava prijateljica, mora biti taka, da nudi razumu pravi oddih, in mora sejati seme zdravih, sprejemljivih in okrepujočih misli. Zal knjižni trg ne ustreza vedno potrebam duha, nasprotno! Toda skušajmo dobro izbirati; danes je izbira možna.

To izbiro, primerno starostni dobi in značaju bralcev, spremlja naše voščilo za lepo preživete počitnice in naš apostolski blagoslov.

Dr. ŠTOKA O PRVI SEJI DEŽELNEGA SVETA

Deželni tajnik SSK dr. Drago Štoka je v daljši izjavi z zmernim optimizmom ocenil potek prve seje deželne sveta. »Upati je treba — je med drugim dejal Štoka —, da bo v sedanjih zakonodajni dobi deželni svet z večjo zavzetostjo sledil vsej problematiki v zvezi s slovensko manjšino v Italiji. Ta problematika se sploh ne ločuje od dveh osrednjih tematik, s katerima se bo morala ukvarjati dežela, tj. obnove potresnega področja in izvajanja Osimskega sporazuma.«

V zvezi z obnovo potresnega področja je Štoka poudaril, da živijo na istem področju številni Slovenci, ki sedaj ne uživajo vseh pravic. Vse obnovitveno delo se torej ne sme omejevati na gola popravila poslopij in na priznavanje odškodnine vsem, ki so utrpeli škodo, ampak tudi na večjo, moralno odškodnino tistemu prebivalstvu, ki mu je bila več kot sto let prepovedana raba materinega jezika.

Kar pa zadeva izvajanje Osimskega sporazuma, je Štoka poudaril zlasti pomen 8. člena, ki dejansko predvideva čimprejšnjo odobritev zakona za globalno zaščito manjšine. »Ta zakon sedaj pripravljata posebna komisija v Rimu in Slovenska skupnost se bo na vseh ravneh potegovala, da bo zakon čimprej odobren,« je poudaril Štoka in naglasil, da je prav v ta namen SSK takoj po umestitvi predsedstva deželne sveta vložila osnutek zakona za globalno zaščito Slovencev v Italiji, ki je nedvomno pomemben dokument za soočanje med strankami o vseh manjšinskih vprašanjih.

V zvezi z umestitveno sejo deželne sveta je Štoka izrazil zaskrbljenost nad dejstvom, da so od dvanajstih svetovalskih skupin v predsedstvu zastopane samo tri, kar ne more biti jamstvo za pluralizem, pa tudi ne ustreza načelom za čim širšo enotnost demokratičnih strank, za katero se zavzema Slovenska skupnost.

DIVJE STAVKE

Tako se imenujejo tiste stavke, ki jih okličjejo avtonomni sindikati nenapovedano in brez pristanka zveznih sindikatov (CGIL, CISL, UIL). Taka stavka je bila pretekli teden v Genovi in Neaplju. Napovedali so jo člani avtonomnih sindikatov na trajektih, ki prevažajo potnike in avtomobile na Sardinijo.

Nenadoma se je znašlo nekaj tisoč turistov in delavcev s Sardinije na pomolih Geneve in Neaplja brez možnosti, da bi odpotovali na otok. Nastala je nepisna zmešnjava in stiska, saj potniki niso imeli kje spat, kje se hraniti. Ker delavci niso hoteli popustiti, je posegla vmes vlada, ki je delavce-mornarje mobilizirala. V kratkem je nastal red in težave so bile odpravljene.

Ob tem dogodku se je znova zastavilo vprašanje o moralnosti sličnih stavk. Ali je mogoče opravičevati stavke, ki povzročijo tako ogromno škodo gospodarstvu in tako hude težave sočloveku.

Čas povolivnega in za nas v splošnem pozitivnega, lahko bi rekli navdušenega razpoloženja, je za nami. Pred nami se sedaj odpirajo nove perspektive, združene s sončnimi in senčnimi stranmi. Treba je pristopiti k reševanju novih problemov, ki jim slovenska stranka mora dati odgovora. Nastopil je trenutek soočanja z drugimi političnimi silami, da se tako na deželni kot na pokrajinski oziroma na tržaški občinski ravni Slovenska skupnost v konfrontaciji in v izmenjavi mnenj ter načrtov odloči za nadaljnjo politično usmeritev. Ne gre pri tem za osnovno politično-idejno izbiro, ki jo je SSK že sprejela. To je trdna in neomajna pripadnost demokratičnemu pluralizmu, zavračanju slehernih totalitarne ideologije in prakse, zvestobi slovenstvu in našemu človeku vedno in povsod. Sedaj gre za drugačne izbire, gre za operativne odločitve, gre za to, ali naj SSK stopi ali ne v razne odbore in s tem podpre nove uprave, ali pa naj ostane v opoziciji in od zunaj korenito nastopa za izbojevanje slovenskih pravic.

SLOVENSKA SKUPNOST V ZAMEJSKI STVARNOSTI

SSK je v volivnem boju predstavila volivcem svoj politični in upravni program. Ta gotovo pomeni resno in pametno izhodišče za vsako možno izbiro. Stranka sama je že navezala stike s političnimi silami na vseh prej omenjenih ravneh in bo gotovo znala najti primerno rešitev, ki bo v sedanjem trenutku najbolj odgovarjala pričakovanju slovenskih volivcev, ki so ji 25. junija oddali svoj glas. Ne bomo se tu spuščali v konkretne politične razmere, radi bi se le zaustavili ob nekaterih splošnih problemih in planih.

Vloga SSK danes ni lahka. Ni lahka tako v splošnem manjšinskem kot v širšem demokratičnem merilu države. Med slovensko manjšino igra SSK nekaj idealni kažipot, ki skuša usmerjati slovenske ljudi po načelih samostojnega političnega nastopa proti reševanju kontingentnih vprašanj. Je pa tudi v širšem zamejskem prostoru nekaj seizmograf, kot jo je nekoč označil vodilni politik matične Slovenije. SSK danes išče v tem prostoru svoje sobesednike in partnerje, ki jih pa ni mnogo. Če pogledamo na italijanske stranke in njih slovenske člane, ne moremo tu govoriti o veljavni in paritetnih sobesednikih. Druhih slovenskih političnih strank nimamo. Razne krovne organizacije imajo sicer svoj pomen, vendar jim manjka prav tista »krizma«, ki jo v današnjem političnem ustroju italijanske stvarnosti imajo lahko le stranke. In s takim političnim ustrojem moramo pač mi dan na dan računati! Izven našega zamejstva v Italiji imamo lahko vsaj podobne sobesednike med koroškimi Slovenci, ki v posebnih in lastnih razmerah primernih oblikah vodijo politično borbo na osnovi samostojnega političnega nastopanja.

NOVIM NALOGAM NAPROTI

Slovenska politična stranka v Italiji — zlasti če je to edina — ima gotovo svoje posebne naloge. Poslanstvo SSK je zatorej edinstveno. Ze pred leti se je stranka ubadala s problemom direktnega sodelovanja z drugimi političnimi silami v raznih upravah, in to še pred sedanjo novo reorganizacijo. V določenih primerih je bilo sodelovanje tudi v preteklosti pozitivno in brez dvoma koristno. Jasno je, da nismo kot slovenska stranka mogli doseči vseh naših maksimalnih zahtev. Nismo še dosegli globalne zaščite, nismo mogli preprečiti težke in škodljive politike razlašanja na Gorškem in Tržaškem, nismo mogli še zaobjeti slovenskega prostora v videmski pokrajini. Lahko pa vseeno zatrdimo, da je takratno sodelovanje le ime, lo svoj pomen in je marsikdaj vsaj začelo s premikom problemov. Dalo je tudi za bodoče tisti »start«, ki nam je potreben, saj že po enostavnih fizičnih zakonih se stvari same od sebe nikamor ne premaknejo.

Vsak čas ima svoje razmere. Naloge so

lahko marsikdaj različne in raznolike. V zadnjih mandatnih dobah se je stanje povsod močno spremenilo, zato tudi slovenska stranka ni mogla več vzeti nase odgovornosti za politične izbire, ki so ji bile tuje in celo škodljive, in to ne toliko kot stranki, ampak kot celotni narodni skupnosti. Kako bo v bodoče?

Nočemo in ne moremo biti preroki. Dejansko je SSK prišla do zaključka, da mora zavzeti v bistvu enotno stališče po celi deželi, in to mora odgovarjati realnim potrebam naše manjšine. SSK se danes predvsem zaveda, da smo v skrajno kritičnem trenutku, ko se bje boj za dokončno ureditev globalne zaščite, ko rimska komisija pri predsedstvu vlade pripravlja svoj zakonski osnutek, ko je poosimsko obdobje v svoji konkretni fazi uresničevanja itd. Zato bo vsaka odločitev slovenske stranke v Italiji temeljne važnosti, lahko bi rekli odločilna!

Če se bo slovenska politična stranka po temeljitem premisleku odločila za vstop v razne odbore, bo to naredila po odgovornem preudarku. Če se bo odločila za nadaljevanje opozicije, ki je nekje bolj, drugje manj kritična, bo za to tudi imela vedno tehtne razloge. Mislimo, da moramo v tem trenutku prepustiti prav odgovornosti in razsodnosti slovenske stranke, da se »sine ira et studio« (po potrebnem premisleku) odloči za najpravišnjo pot. Gotovo izbira ni dogmatična, ne gre za nikako nezmožljivost. Vsekakor pa moramo tu toliko zaupati slovenski stranki in njenim organom, da se sami zavestno odločijo za eno ali drugo možnost.

SLOVENSKA MANJŠINA IN EVROPA

Danes gre predvsem za izbiro stvarnih odločitev na naši deželni ravni z vsemi raznimi krajevnimi variantami. Jutri pa se bo naš pogled, hočeš nočeš, že uprl v širši svet. Leta 1979 imamo napovedane prve volitve v evropski parlament in če ne bo prišlo do kakih zapletljajev, bi moralo to postati stvarnost. Stvarnost, ki se ji tudi mi primorski Slovenci ne bomo mogli izogniti. Tudi mi bomo namreč poklicani,

da po svoje prispevamo k izvolitvi enainosemdesetih poslancev, ki jih bo italijanska republika poslala v Strasburg.

SSK je že večkrat mislila tudi na te nove naloge. To še zlasti v svoji politiki do sodelovanja med manjšinami v Italiji in manjšinami v Evropi. Vse to je SSK stvarno tudi započela s svojim vstopom v FUENS, zvezo evropskih manjšin, s sodelovanjem na raznih manjšinskih kongresih in zborovanjih, z opozorili na vlado in parlament, da pri bodočem volivnem zakonu za evropske volitve upoštevajo tudi narodne manjšine. V vsem tem oziru ima SSK čiste roke.

Težko je sedaj predvideti, kakšno stališče bo slovenska stranka konkretno zavzela pri bodočih evropskih volitvah ali kako bo na njih sodelovala. Vse to je predvsem odvisno od volivnega zakona in od možnosti, ki jih bomo nato imeli za pristop. Vsekakor je dobro, da naša stranka na to misli. Njene akcije so bile in bodo vedno sicer najbolj uprte v našo domačo stvarnost, a istočasno moramo znati to stvarnost tudi tako vskladiti z novimi perspektivami, da ne bomo izgubili koraka z drugimi. Izolacija nam pri tem prav nič ne koristi. Odprti moramo biti Evropi, kot zahtevamo lahko, da mora biti nova Evropa odprta do zamejskih primorskih Slovencev, ki bodo med drugimi — vsaj v tej novi politični stvarnosti — itak edini predstavljali slovanski svet!

Ze duhovni oče italijanskega Risorgimenta Mazzini je večkrat korenito in zelo sodobno opozarjal na vlogo Italije pri sodelovanju s slovanskim svetom in posebej podčrtal pomen slovanstva za Evropo. Tako med drugim nekje piše: »Poslanstvo slovanskih ljudstev, ki ga pozdravljamo in mu pomagamo kot nekaj blagodejnega, mora pomladiti z novimi silami in dejavnim zagonom evropsko življenje.«

In v tem duhu moramo še bolj zavestno delati, da bomo prav mi Slovenci šli naprej v prizadevanjih za ta širši evropski prostor, »da rojak, prost bo vsak...« in da bomo znali postati aktiven člen v verigi te nove družbe. **Spectator**

Grobo kršeno načelo enotnosti med Slovenci

Upravni svet radiotelevizijske ustanove RAI je na seji, ki je bila v sredo 12. julija 1978, odobril vrsto imenovanj, ki pobilže zadevajo tudi vodilno osebe slovenske radijske postaje Trst A. Upravni svet je tako sklenil nastaviti sedanjega ravnatelja Slovenskega stalnega gledališča v Trstu in novoizvoljenega tržaškega občinskega svetovaleca za PSI dr. Filiberta Benedetiča za vodjo slovenskega programskega odseka, časnika »Primorskega dnevnika« in občinskega svetovaleca v Trstu na listi PCI Stojana Svetliča pa za vodjo slovenskih poročil. Ker tako Benedetič kot Svetič nista uslužbenca radiotelevizijske ustanove, je upravni svet RAI poveril glavnemu ravnatelju ustanove nalogo, naj takoj poskrbi za njuno nastavitve in ju nato imenuje na obe vodilni mesti na radijski postaji radio Trst A.

Upravni svet RAI je na že omenjeni seji odobril vrsto imenovanj, ki se tičejo tudi italijanskih radijskih in televizijskih programov in poročil. Iz vseh teh sklepov izhaja, da so si Krščanska demokracija, Komunistična partija Italije in Italijanska socialistična stranka po vnaprejšnjem določenem ključu razdelile vsa vodilna mesta na deželno sedežu RAI v Trstu in na ta vodilna mesta nastavile svoje ljudi, ne glede na to, ali so ali še niso v službi pri radiotelevizijski ustanovi.

Ko deželno tajništvo SSK jemlje na znanje vsa ta imenovanja, mora ugotoviti, da se je upravni svet RAI ravnal po načelih najbolj divje lotizacije (nekaj meni, nekaj tebi), kar ni v skladu z zakonom o radiotelevizijski reformi in niti z načeli, ki jih je bil sam svoj čas odobril.

Za takšno gospodovalno in reakcionar-

no obnašanje so odgovorne Krščanska demokracija, Komunistična partija Italije in Italijanska socialistična stranka, ki so tudi ob tej priložnosti zgornjo dokazale, da jim ni za moralizacijo javnega življenja, ki jo na zunaj toliko poudarjajo. Ta ukrep tudi grobo krši vsedrjavne delovne pogodbe, ki predvidevajo v teh primerih obvezna predhodna posvetovanja s sindikalnimi organizacijami.

Ob tem sklepu upravnega sveta RAI deželno tajništvo spominja na zakonske predloge SSK v deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine o preureditvi Radia Trst A in o uresničitvi polne avtonomije slovenskih radijskih in televizijskih oddaj. Prav ta zahteva, ki je bistvena za vsebinsko izboljšanje programov in poročil, pa ni razvidna iz zadnjega sklepa upravnega sveta RAI, čeprav sta se za avtonomijo še pred kratkim v posebni izjavi zavzemali PCI in PSI.

Deželno tajništvo SSK ne bo odstopilo od te svoje zahteve o polni avtonomiji in pluralizmu, kar je razvidno tudi iz resolucije, sprejete na drugem deželnem kongresu stranke 24. oktobra 1976, zato zahteva takojšen sestanek z deželnimi tajništvi strank ustavnega loka za poglobitev vseh vprašanj deželnega sedeža RAI s posebnim poudarkom na avtonomiji Radia Trst A.

Ob koncu deželno tajništvo SSK poudarja, da je bilo grobo kršeno načelo enotnosti med Slovenci, kar gotovo ne bo ugodno vplivalo na nadaljnji razvoj odnosov med slovenskimi silami, in da je bilo obenem vse to sklenjeno izven tukajšnje deželne stvarnosti.

Družba in smrtna kazen

Zaradi množitve najkrutejših zločinov in nenehnega stopnjevanja terorizma je slišati vedno več glasov v obrambo smrtne obsodbe in za njeno obnovitev tudi v Italiji. Smrtna kazen je zato pogosto predmet nesoglasja in preprirov med tistimi, ki jo zagovarjajo in tistimi, ki jo odklanjajo. Zanimivo je, da pri opredelitvi za ta ali drugi tabor ne igra odločilne vloge ne politično prepričanje ne vera. Zato so polemike še ostrejšje.

ZAGOVORNIKI SMRTNE KAZNI

S kakšnimi razlogi in podkrepitvami utemeljujejo zahtevo po smrtni kazni njeni zagovorniki?

Pred krutostjo zločina se v človeku prebudi najprej nagoni klic po maščevanju. Ljudje sočustvujejo z žrtvijo in goni jih čustvo, da bi bilo treba nasilje poravnati z nasiljem, smrt s smrtjo.

Urejena družba ima tudi dolžnost, da brani svoje člane pred krivico in nasiljem. Mnogi mislijo, da je smrtna kazen najučinkovitejša obramba pred hudimi zločinci. Zapor namreč ni nikoli dokončen, tudi v dosmrtni ječi so možnosti za izpustitev in večkrat se zgodi, da obsojenec, ki se vrne na svobodo po dolgih letih jetništva, ponovno zagreši še hujše zločine. Zakaj bi se nam moral smiliti nasilnež, ki nima nobene nage usmiljenja do nas?

Zagovorniki smrtne kazni trdijo, da je ta kazen edina, ki zares straši zločince. Trdijo tudi, da je umor zločinca edina možna sprava za tiste, ki za žrtvijo žalujejo in za vso družbo.

RAZLOGI PROTI

Toda če v miru premišljujemo o navedenih razlogih v opravičilo smrtne kazni in ne dovolimo, da nas nagoni in strasti potegnejo v vrtinec, nam zgornji razlogi priložijo dvom za dvomom in nas ne prepričajo.

Maščevanje je že na prvi pogled poniževalno za omikanega človeka. Tudi kazenski zakoniki ne predvidevajo kazni v duhu maščevalnosti. Kazen ima edini namen, da družbo brani in obvaruje pred novim nasiljem. Ali ne obsoja marsikateri od nas nasilja na vsaki ravni, smrtno kazen pa zagovarja? Nasilje ni samo tisto, kar počenjajo drugi, ampak tudi to, kar počnemo mi.

Ali je upravičeno, da družba brani človeško življenje s tem, da nekatera življenja uničuje? Država s tem daje zgled pravega »namernega umora« in s tem prav gotovo ne poveča svojega ugleda. Poleg tega je treba tudi pomisliti, da ima družba pri početju zločina svoje odgovornosti. Lahko se je podal na skrajna pota prav zato, ker je družba hudo postopala z njim, kaj izrinila iz svojega ustroja, ker je bil »drugačen«, mu nudila na vsakem koraku kot najvišji smoter potrošništvo in vero v denar. Zdad bi bila dolžna, da mu pomaga k odrešenju in stori vse za njegovo pridobitev v prid skupnih idealov.

V resnici pa opazimo, da je vzgoja mladine zelo pomanjkljiva in še manjše je zanimanje prav za tiste, ki so že naredili prve korake na poti k zločinu. Po drugi strani nas današnja ureditev življenja vedno bolj potiska v obroč nedovoljenega, ki postane počasi dovoljeno. Pri tem veliko pripomorejo današnje predstave, filmi in televizija, ki ob zakonitem odobravanju zmagovalno razkazujejo vse načine nasilja, navajajo k spolni besnosti in denarni obsedenosti.

Vse je kakor nalašč naproženo, da bi v človeku zbudilo najbolj skrita poželenja in nagnjenja. Ali sme potem ista družba, ki daje človeku že iz mladih nog piti toliko strupa, prav zaradi posledic tega strupa obsojati na smrt?

Nekateri psihologi tudi zatrjujejo, da so večkrat kriminalci že po naravi nagnjeni k zločinu in se te strasti ne morejo ubraniti. Če bi bilo to res, bi bila njihova odgovornost še zmanjšana. V tem primeru bi šlo za podedovano bolezen, bolnika pa je treba zdraviti, ne usmrtiti. Lahko pa gre za socialno bolezen, kakor smo že zgoraj omenili. Prav je, da tudi to zdravimo in damo zločincu možnost rešitve.

Koliko dvomov šele nastane pri političnih zločincih! Človeška pravica je tako »nezmotljiva«, da take ubijalce ena stran smatra za kriminalce, druga pa za heroje. Atentator je večkrat obsojen kot navaden zločinec, če se mu atentat ne posreči, in heroj, če mu uspe; če je pri atentatu sam izgubil življenje, je danes proglašen za kriminalca, morda že jutri pa za mučenca.

Spominimo se tudi usodnih napak, ki jih lahko sodišče zagreši pri sojenju in pri sledeči izvedbi smrtne kazni. Za opomin vsi dobro poznamo primer Sacco in Vanzetti, italijanska izseljenca v ZDA, ki sta bila leta 1927 po nedolžnem obsojena na

smrt. To so danes vsi priznali: če bi bila v zaporu, bi ju lahko izpustili in krivico deloma popravili.

Smrtna kazen ne straši zločinca. Strokovnjaki vedo povedati na podlagi podatkov, da v državah, kjer je možna smrtna obsodba, niso zločini sorazmerno s številom prebivalstva in ravniyo življenja nič redkejši in prav tako ne beležijo nobene porasti zločinov tam, kjer smrtno kazen odpravijo.

Smrtna obsodba ne predstavlja niti sprave z družbo. Žrtvi nič ne pomaga in skora v vseh primerih se zgodi, da celo sorodniki žrtve premagajo željo po maščevanju in se ne strinjajo za usmrtitvijo krivca. S to usmrtitvijo samo odpremo nove rane in novo žalost pri obsojenčevih dragih, ki niso ničesar krivi.

PRAVICA DO ŽIVLJENJA

Nad vsemi praktičnimi razlogi, ki kažejo na nesmisel smrtne obsodbe in ki sem jih pravkar navedel, stoji še načelo: pravica do življenja. Te pravice ne daje človek človeku, ampak prihaja od drugod. To načelo smrtne kazni prezira. Smrtna kazen je zato kruto, nečloveško in sramotno dejanje, ki pomeni kršitev osnovne pravice prav od strani tistih, ki hočejo biti njeni nosilci. Če zagovarjamo umor zločinca, lahko po isti logiki pridemo do umora hudega bolnika ali do zagovarjanja splava. Vsekakor je jasno, da gre za kršitev istega načela.

EVANGELJSKI VIDIK

Pravica do življenja kot osnovno načelo se tudi istovetno gledanjem kristjana, za katerega je življenje dar božji. Stara zaveza sicer vsebuje zakone o smrtni kazni, a v isti Stari zavezi ne manjka zglede, ki kažejo na veliko ceno človeškega življenja. Sam Bog obsodi bratomorilca Kajna, da blodi po zemlji, a pusti ga pri življenju. Njegova peta zapoved se glasi: Ne ubijaj!

Kristusov nastop dokončno potrdi vrednoto življenja. Odpravi povračilno pravo in zapove celo ljubezen do sovražnikov: »Slišali ste, da je bilo rečeno: "Okno za oko in zob za zob"...« »Ljubi svojega bližnjega in sovraži svojega sovražnika«, jaz pa vam pravim: Ljubite svoje sovražnike; delajte dobro tem, ki vas sovražijo.«

Jezus se jasno postavi proti smrtni obsodbi, ko ga farizeji skušajo prav na tem polju in postavijo pred njega prešušnico. Vemo, kako se konča: »Zena, kje so? Nihče te ni obsodil? Tudi jaz te ne bom obsodil. Pojdi in odslej ne greši več.«

Nasilje ni dovoljeno niti za obrambo Sinu božjega. Na Oljski gori Kristus reče nekemu spremljevalcu, ki ga je hotel braniti: »Spravi meč na njegovo mesto; zakaj vsi, kateri primejo za meč, bodo z mečem pokončani...«

Vsakemu najbolj preprostem bralcu odseva iz evangelija zapoved ljubezni, ki ne pozna izjem. Če so potem učeni razlagalci našli tudi v svetem pismu zadostne oprijeme, da so smrtno kazen na njegovi podlagi opravičevali, naj se jih pač Bog usmili. Cerkev je skozi stoletja odobravalna smrtno obsodbo, v nasprotju s tradicijo prvih kristjanov, in tudi sama izročala osumljence svetnim oblastem v dobi zlo glasne inkvizicije, da jih te usmrte.

Njeno gledanje na ta problem pa se počasi spreminja in se danes vrača na prvotna stališča. Vsakega vernega človeka namreč spreleti srh, ko pomisli, da človek v drugem človeku hladnokrvno pretрга skrivnostni dialog, ki se razpletja tudi med zločincem in Bogom in s tem odloči v trenutku, ko se morajo izteči vse možnosti za njegovo odrešenje in vsako njegovo sodelovanje z božjo milostjo.

D. ČOTAR

ŽIVA CERKEV

● V 27 poljskih škofijah se pripravlja na duhovništvo 5.058 bogoslovcev, od teh 1.451 redovnikov. Od leta 1971, ko je bilo bogoslovcev 4.088, je to znaten napredek (za 25 %).

● Pravoslavna meniška republika Atos v Grčiji šteje trenutno 20 samostanov, v katerih živi 1.251 menihov, »vševši novince. Največji samostan Lavra ima 376 menihov, srbski Hilandar pa 70.

● Ameriški protestanti so poslali nadškofu iz Saigona Van Binhu deset ton žita kot pomoč šolam, bolnišnicam in sirotiščem. Ameriški katoliki pa so poslali južnovietnamskim škofom doslej že 200 tisoč dolarjev pomoči.

● Belgijski škof Van Zuylen iz Liègea je opozoril svoje duhovnike, naj ostanejo zvesti verski resnici o sv. Evharistiji. Škof tudi predlaga nekaj načinov, kako poživiti

Svetovno nogometno prvenstvo na južni polobli

(Izvirno poročilo iz Argentine)

V Buenos Airesu je vse praznično razpoloženo. Vse se veselo pozdravlja. Argentinec se že po svoji navadi rad spusti v pogovor z vsakim nepoznanim, ki se hoče z njim razgovarjati. Posebno na avtobusih ali na vlakih, kjer je med vožnjo več časa in priložnosti za to.

Zdad še posebno iščejo stika s tujci, zlasti mladina, ki bi rada preizkusila svojo angleščino, francoščino, nemščino itd. Mika jo ugotoviti, če so jih profesorji učili pravilne izgovarjave. Gorje, če ugotove, da jih niso.

Le malokdo ali nihče ne misli na to, da se je te dni kruh spet podražil, da se vsa plača porabi samo za hrano. Da bo račun za elektriko višji, ker je televizijski aparat kar naprej prižgan.

Najhujša nesreča, ki se more komu pripetiti te dni, je, če se mu pokvari televizijski aparat.

Vse je v zastavah. Kdor je še nima, jo lahko kupi na vsakem vogalu iz blaga, iz plastike ali iz papirja. Dolgo dva metra ali samo eno ped. Zastave so te dni najboljše trgovina. Nekdo si je privoščil šalo, češ da petrolejski magnati prosijo za posojilo pri izdelovalcu argentinskih zastav.

Za noben državni praznik še ni viselo s hiš toliko zastav. Iz vsakega avta, ki drvi po cesti ali pa se drenja po mestnih ulicah, plapolala vsaj ena, če ne več. Vsak otrok hoče svojo, ker sosedomi jih imajo že vsi.

In na večer! Vsak večer po tekmah so ceste polne odraslih in mladine z enim samim vzklikom: »Argentina!« Nobenih političnih gesel ne proti nikomur za ne kogar. Ni mazanja sten s privlačnimi in neprilučnimi frazami, kar je bilo poprej zelo grda razvada.

Kako je do tega vzornega manifestiranja prišlo, si nihče ne zna razložiti. Seveda, ker tega ni nihče organiziral in ni nihče nikogar priganjal, da mora iti na cesto manifestirat. To je kot narasla reka, ki potegne v svojo strugo vse, kar doseže na bregu.

Vojski in policaji, ki so na ulicah za red, sami ne vedo, kdaj so z zastavo v rokah pritegnjeni v to praznično razpoloženje.

Samo kadar so tekme, so ulice prazne. Takrat pa, kot bi mesto izumrlo. Vse gleda po televiziji doma, po gostilnah. V kinodvoranah dajejo prenos po barvni televiziji. Kinodvorane, ki tega nimajo, so enostavno zaprte, ker bi ne šel nihče noter. V velikem Luna Parku gleda na ogromnem platnu prenos tekem deset tisoč ljudi. Seveda je prenos v barvah. Vstopnice so bile razprodane že pred meseci. Tudi vstopnice za stadione so bile prodane poprej. Nekateri jih naskrivaj prodajo tudi za petkratno ceno. Če jih zaloti policija, gredo v zapor. Toda črne borze ni dotedaj mogla prepričati nobena vlada in tudi noben totalitarni režim. Denar je sveta vlada.

Po tovarnah, delavnicah in pisarnah se govori samo o nogometu. O golih in penalih, o nogometišu, ki je zabil največ golov in bi jih lahko še več. V takim razpoloženju je končana prva runda in se prične semifinalne.

Argentinskemu moštvo ni kazalo ravno najboljšje, vendar so se priborili v semifinali. Tekma s Perujem pa jim je prinesla šest golov, ki so jih povzdignili nad Brazilce. Ti so že trdno računali, da bodo zasedli prvo ali vsaj drugo mesto.

V sosednji Braziliji je biti svetovni nogometni prvak že tradicija. Brazilci so bili prvaki leta 1950 v Rio de Janeiro, leta 1958 v Stockholmu, leta 1962 v Čilu in leta 1970 v Mehiki. Imeli so vselej s seboj Peleja,

ki je bil izdelovalec golov na debelo. Na letošnje tekmovanje pa je prišel Pele le delat propagando za Pepsi-Colo. Na prvem tekmovanju, ko je Pele v Rio de Janeiro nastopil, se je zabil vsega skupaj 140 golov. To je do zdaj rekord. Letos so brez Peleja zabili samo 102 gola in jih je največ zabil argentinski Kempes. Ta je zadnje čase igral v Španiji, pa so ga šli iskat, da je zabil 6 golov in tako zagotovil Argentincem zmago. Poleg Peleja pa pravijo Brazilci, da je Brazilcev tudi ljubi Bog, ki svojih Brazilcev nikoli ne pusti na cedilo. Pustili pa so jih na cedilo sosede Peruanci. Ti so si, kot trdijo Brazilci, pustili od Argentinec nalašč zabiti šest golov, tako kot jim nalašč kalijo reke v peruanskem gorovju, da se umazane izlijeva v Amaconko. Vsak izgovor je dober, pa če ga pes na repu prinese, smo rekli včasih.

Treba je bilo samo še praznovati dar argentinske zastave 20. junija, potem pa je bil finale tukaj.

Naj omenim, da so mednarodne tekme imele za okvir argentinske državne praznike. 25. maja, ko so turisti, časniki in nogometiši začeli prihajati, se tukaj praznuje dan, ko so Kreolci javno povedali Spancem, da se čutijo sposobni prevzeti vlado v svoje roke. Potem je 20. junija praznik zastave in za likof 9. julij, dan pričetka neodvisnosti. Ni treba misliti, da si Argentina privoščila po en državni praznik vsak mesec. So samo štirje državni prazniki, ko se ne dela, skoraj vsi skupaj, potem pa ni vse leto nobenega več.

V soboto po državnem prazniku sta se pomerili Italija in Brazilija. Tekma je bila na stadionu River Plate. Število navijačev je bilo za oboje skoraj enako. Brazilija ima z Argentino dobre prometne zveze, saj vozi dnevno več direktnih avtobusov. Zato je bilo vse polno Brazilcev. Za Italijo pa je tudi lahko najti v Argentini navijačev, saj ima vsaka argentinska družina kakšnega Furlana v zlahti, kaj šele Italijana z juga, ki imajo več strnjenih naselij. Danes navijajo za Italijo, jutri bodo vsi za Argentino. Če bi se bili udarili za prvo mesto Argentina in Italija, bi bilo seveda nekoliko drugače.

Zmagali so Brazilci, tako je tudi tretje mesto ostalo v Južni Ameriki. Ta tekma, čeprav važna, se je tu malo komentirala, ker je bilo vse napeto v pričakovanju naslednjega dne, ko bo tekma za prvo in drugo mesto med Argentino in Holandsko.

(Konec prihodnjič)

Nace Hladnik

OD TEDNA DO TEDNA

■ V prestolnici Sudana Kartumu se je končalo 15. vrhunsko zasedanje držav, članic Organizacije afriške enotnosti (OAE). Spet se je pokazalo, da so vlade teh držav močno med seboj razdvojene. Ni bilo moč doseči nobene rešitve v ozemeljskem sporu med Somalijo in Etiopijo, čeprav je bil to ena glavnih točk dnevnega reda zasedanja. O Eritreji, kjer traja gverila zoper Etiopijo že vrsto let, ni bilo niti govora. Zavrnen je bil predlog nekaterih držav, da se ustanovi posebna vseafriška vojska, ki bi ščitila afriško celino pred tujim vmešavanjem. Eni so tega vmešavanja obdolžili Francijo, drugi Kubo in Sovjetsko zvezo. Za novega tajnika OAE je bil imenovan predstavnik Kameruna.

■ Na zadnjih predsedniških volitvah 9. julija je sicer general Juan Pereda Absun prejel večino glasov, toda volivno razsodišče je volitve zaradi domnevnih nepravilnosti razveljavilo in predpalo nove, ki naj bi bile čez šest mesecev. Vojaški krogi, ki so podpirali Pereda Absuna, pa s to odločitvijo niso bili zadovoljni. Odstavili so doseďanjega predsednika Huga Banzerja Suáreza, ki je leta 1971 z udarom prišel na oblast, ter postavili na čelo države novoizvoljenega Pereda Absuna.

■ Lillian Carter, mati severnoameriškega predsednika Carterja, ki ima 80 let, se je mudila štiri dni v Rimu, kjer je prešla na sedežu svetovne organizacije FAO posebno odlikovanje, ki ga vsako leto podelijo osebi, ki se je v izredni meri prizadevala v korist nerazvitih. Gospa Carter je to priznanje prejela za svojo požrtvovalnost kot bolničarka »oddelka za mir« v Indiji. Carterjevo mater sta sprejela v posebni avdienci tudi predsednik republike Pertini in papež Pavel VI. Srečanje s papežem je priletno ženo zelo pretreslo. Gajnena je dejala časnikiarjem: »Nikdar v življenju se nisem čutila tako blizu Bogu kot to pot.«

O zgodovini Karantanije

Konec lanskega leta je izšla pri slovenski založbi Baraga v Buenos Airesu knjiga o ključnih vprašanjih rane karantansko-slovenske zgodovine, o čemer smo v našem listu že pisali. Knjiga je delo časnika Franca Jeza, uslužbenega pri tržaški radijski postaji. V svojem delu Franc Jeza znova zastopa mnenje o skandinavskem izvoru Slovencev, o čemer je pisal že pred desetimi leti. Na podlagi jezikovnih in etnografskih primerjav poseže v slovensko predzgodovino in razvije v tej zvezi posebno teorijo.

Vsekakor teza, ki jo je težko preverjati, ker terja veliko poznavanje etnografskih in sociolingvističnih virov. Pove pa nam, da so mnoga vprašanja glede rane slovenske oz. karantanske zgodovine še odprta zaradi pomanjkanja pisanih virov, kar pa so nemški in za njimi naši slovenski zgodovinarji pogrešno in skorajda popačeno zamašili z neustreznimi nacionalnimi modeli zgodovinskega razlaganja in sklepanja.

Zato se nemški Avstrijci še danes z vso resnostjo lotevajo karantanske zgodovine z najbolj banalnimi razlagami, ki jih pogosto neobjelno slovensko zgodovino pisarje ne zmore zavrniti, opirajoč se na naivno panslovensko ideologijo kot podlago za svoja izhodišča.

Franc Jeza postavi na pravo mesto nekaj najbolj značilnih karantanskih slovenskih dejstev, župane, kosece, zavrne nemške trditve, da so Karantancem vladali »Hrvati«, kritično obdela ugotovitve avstrijskih etnografov in zgodovino piscev in romantične utvare o »starih« Slovanih, ki naj bi živeli nekje za Karpati in rajali pod lipami, vprašanje, ki je veliko bolj zapleteno, da bi ga bilo mogoče pojasniti s takim čitalniškim prijemom.

O skandinavskih koreninah se bo nedvomno še izrekla prihodnost, velika zaslug pisca pa je, da se kritično spoprime z vprašanjem omalovaževanja slovenske zgodovine, ki je doslej služilo večini slovenskih pesnikov in piscev za nenehno objokovanje in tarnanje nad slovensko usodo. Če bi bili Slovenci (karantanski) res tako ubogi, zatirani, preganjani, ponižani in razžaljeni, potem gotovo ne bi preživeli zgodovine, ko pa so mnogi silni narodi kot Goti, Langobardi, Bavarci, Burgundi, Franki itd. že zdavnaj zatonili.

Slovenska zgodovina je v resnici mnogo bolj imenitna kot pa nam jo hočejo prikazati ideologije, posebno tuje, ki želijo Slovence vcepiti občutek sramu in jih na ta način asimilirati. Pomislimo, kako zelo jim je to uspelo na Koroškem, pa tudi drugod. Ideološka propaganda zato še zmeraj nenehno bobna, kakšen suženjski narod da smo vedno bili.

Prav v tem pa je vrednost omenjenega dela. Da gleda na slovensko preteklost pozitivno; da ne drammatizira dogodkov, ki niso bili prihranjeni tudi drugim; da daje priznanje zgodnji slovenski državnosti, razbija mite in zavrača slovensko bojazen, ki se je vedno izkazala za pogubno, češ če se znebimo še slovanskega bratstva, potem nas bosta nemški in italijanski sosedi pogoltnila.

Knjiga Franca Jeza je na voljo v slovenskih knjigarnah v zamejstvu.

● Za stalnega opazovalca Apostolskega sedeža pri uradih OZN, ki so v Zenevi, je sv. oče imenoval francoskega škofa Jeana Ruppaa.

● Na bogoslovni fakulteti v Salzburgu je precej študentov, ki poslušajo predavanja in delajo predpisane izpite, vendar ne mislijo postati duhovniki. Pripravljajo se na katehetsko službo po šolah. Salzburgski nadškof pa je sedaj določil pogoje za sprejem v katehetsko službo. Za nastavitev ni dovolj le študij. Med drugim se zahteva večtedenska praksa na kakšni župniji in potem enoletna preizkusna doba. Kandidati morajo živeti iz vere in biti prepričani o važnosti in smislu Jezusovega oznanila. Predvidevajo, da bodo te zahteve postale obvezne v vseh avstrijskih škofijah.

Sindikati obsojajo procese proti oporečnikom v SZ

Italijanski sindikati so obsodili zadnje procese proti oporečnikom v Sovjetski zvezi, prav tako so obsodili molk sovjetskih sindikatov. Zato so sklenili, da začasno prekinejo vse zveze s sovjetskimi sindikati. Zaradi tega v septembru ne bodo poslali svojih zastopnikov v Moskvo na študijske dneve, za kar so se že bili dogovorili. Prav tako so obvestili kolege v Moskvi, da ni potrebno, da bi zastopniki sovjetskih sindikatov hodili v Italijo, kjer bi v Rimu morali imeti neko srečanje.

Vojvodina, cilj letošnjega ekumenskega romanja

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu in Gorici vabi tudi letos svoje člane in prijatelje na ekumensko potovanje, ki ima letos za cilj Vojvodino v Jugoslaviji. Marsikdo se je ob tem vprašal, zakaj ravno spet v Jugoslavijo in v tako bolj neznanu deželo. Odgovor je zelo enostaven. ACM pripravljiva svoja potovanja z namenom, da našim ljudem pomaga razširiti ekumensko obzorja Cerkev. Da bi torej spoznali čim več ljudi in krajev, kjer se gradi edinstvo med kristjani ali ta že obstaja kljub navideznim razlikam v obredih in običajih.

O Jugoslaviji vsi vemo, da je pravi mozaik veroizpovedi in obredov. Zato smo jo že večkrat obiskali, od severa do juga, od vzhoda do zahoda. Le Vojvodina, z Bačko, Banatom in Sremom nam je ostala odmaknjena. In vendar je prav ta pokrajina tista, ki na svojem ozemlju nudi kar največ raznolikosti glede narodnih manjšin in verskih skupnosti.

Naj samo kratko omenim nekaj narodnosti, ki tam vztrajajo že stoletja. Pretežni del je zastopan po srbskem življu, veliko pa je tudi Hrvatov. V Banatu so zelo številni Madžari; zastopana je tudi romunska narodna manjšina. V Bački je še vedno lepo število Rusinov, ki so svoj čas prišli iz Podkarpatske Rusije, ki meji na današnje Slovaško. V začetku tega stoletja so se jim pridružili tudi Ukrajinci iz Galicije. Še pred dvajsetimi leti je v Banatu živel precej dvojnega skupina Nemcev, ki pa se je po zadnji vojni skoraj docela izselila, podobno kakor Nemci iz Kočevja in okolice.

Ze ti skromni podatki nam nudijo dovolj živo sliko narodnega bogastva in pestrosti te dežele, ki je tudi v zgodovini šla svojo posebno pot. Tudi ni šlo brez velikih socialnih in družbenih pretresov, ki so v tej deželi ustvarili ljudstvo, ki še išče svojo podobo. To je spoznala tudi današnja Jugoslavija, ki je tej deželi priznala položaj avtonomne pokrajine.

Če so že na narodni ravni tako velike razlike, so morda še večje na ravni verskih skupnosti in obredov. Pretežni del tvorijo pravoslavni Srbi, ki imajo na ozemlju več svojih škofij. V Sremskih Karlovcih so imeli do 1920 celo sedež svojega patriarhata, ko je bil ta prenesen po prvi svetovni vojni v Beograd z jurisdikcijo čez vse srbske pokrajine.

Prav tako so dobro zastopani katoličani latinskega obreda. Leta 1968 je bila zanje osnovana nova škofija v Subotici, medtem ko je bila to le apostolska administratura za Bačko v sklopu velike madžarske škofije v Kaloči. Vendar so v Banatu dosegli Madžari svojo apostolsko administraturo, ki ima v Zrenjaninu od 1971 svojega posvečenega škofa.

Prav tako je na ozemlju močno zastopana grško-katoliška škofija iz Križevcev za katoličane vzhodnega obreda. Okrog 20.000 je že omenjenih Rusinov, ki imajo dve večji župniji: Ruski Krstur in Kučura ter še druga manjša naselja. Povečini so to zdravi in pošteni kmetje s številnimi družinami, ki so še danes ohranili svojo domačo govorico izpod Karpatov in tudi svoj vzhodni obred. Nekaj značilnosti v jeziku in obredu so ohranili tudi katoliški Ukrajinci iz Galicije, katerih je morda še okrog 15.000. Tudi ti so dobri kristjani, čeprav morda gospodarsko ne tako močni kot Rusini, ki so veliko prej prišli v te kraje.

Kot že rečeno je še nekaj romunskih

župnij v obmejnih krajih, ki so po letu 1918 pripadli Jugoslaviji. Podobno tudi nekaj madžarskih katoličanov vzhodnega obreda. Za Rusine in Ukrajince skrbijo tudi redovniki sv. Bazilija ali bazilijanci poleg redovnic vzhodnega obreda ali bazilijank. V dušnem pastirstvu je tudi nekaj frančiškanih vzhodnega obreda.

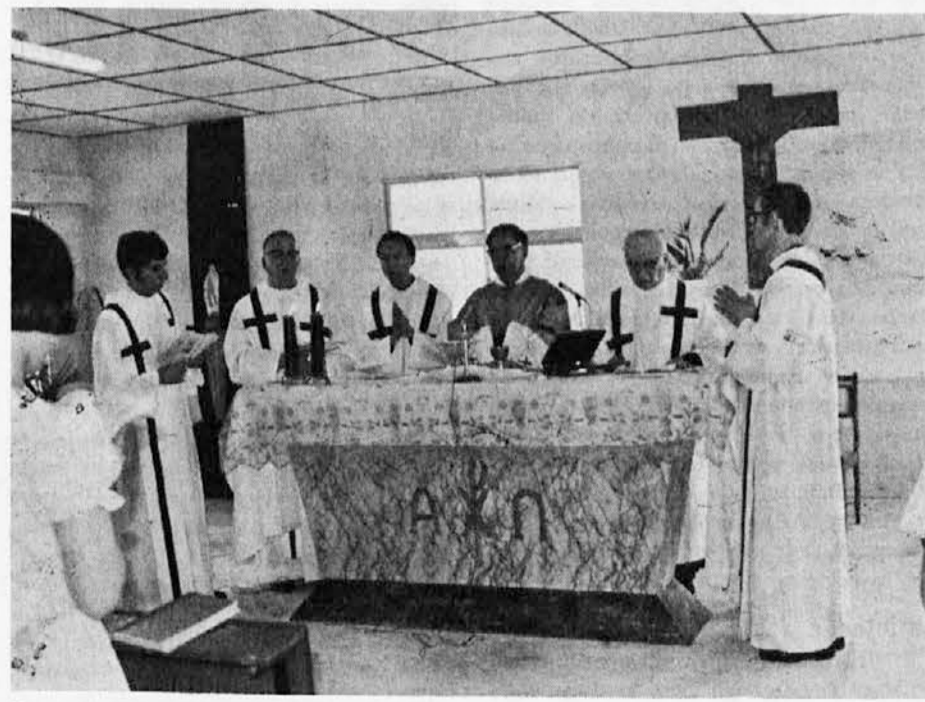
Naj še omenimo, da imajo v Novem Sadu, ki je glavno mesto, svojega škofa tudi evangeličani ali protestantje. Med temi so še najbolj delavni baptisti, ki imajo v tem mestu celo svojo teološko šolo in tiskarno. Naša naloga bo, da spoznamo vse te verske komponente na jugoslovanskem ozemlju onkraj Donave in Tise, ki je znano po številnih kanalih in vodah pa tudi kot žitnica Jugoslavije.

Vendar bo naša glavna dolžnost, da spoznamo zgodovino in sedanji položaj pravoslavne Cerkev med Srbi, ki so v Vojvodini našli svojo novo domovino, potem ko so pred Turki zapustili kraje, kjer se je odigrala njih srednjeveška slava in ki so jih pozneje zasedli Albanci, ki tvorijo danes svojo avtonomno pokrajino Kosovo in Metohijo.

Ze ti skopi podatki nam dovolj značilno govorijo o verski raznolikosti v Vojvodini pa tudi o moči Cerkev, ki se prebija skozi neštete težave v gradnji Kristusove edinstvi. Na našem letošnjem potovanju bomo torej spoznali ta košček slovanske zemlje in njeno bogato zgodovino. Morda bodo izkušnje Cerkev v Vojvodini pomagale tudi nam v zamejstvu, ki po globokih zgodovinskih pretresih iščemo svojo podobo in svojo pot.

10 let Humanae Vitae

• V torek 25. julija je minilo deset let, kar je sv. oče Pavel VI. izdal znamenito okrožnico o Cloveškem življenju, ali z latinskim naslovom Humanae vitae, kakor jo navadno imenujemo. Okrožnica je bila izpostavljena mnogim kritikam, ki so polagoma postajale bolj trezne in premišljene. Zmaguje spoznanje, da je pot, ki jo je nakazal sv. oče v soglasju z naukom evangelija, pravilna.

Sv. maša ob blagoslovitvi novega misijonskega središča v Thukupi blizu Tajnana na Formozli. V sredi domači škof, drugi od leve misijonar Andrej Majcen, drugi od desne je misijonar Pomati, ki je nekaj časa bil sodelavec slovenskih misijonarjev Kereca in Gedra na Kitajskem. Slednja dva sta že med rajnimi

nost, da morejo spolnjevati svoje krščanske dolžnosti, mladini pa možnost, da se bolje pouči v verskih resnicah.

Za slovesnost smo povabili našega škofa. Blagoslovil je nove prostore in pel mašo v polni kapeli kristjanov in gostov, ki smo jih povabili. Odkrili smo tudi spominsko ploščo »Mintao ci njen leu« (»Mintao« je kitajsko ime svetniškega škofa mučenca Versiglia), in jo je škof posebej blagoslovil.

Na sliki, ki jo prilagam (posneta je bila med mašo) vidite na škofovi levici Pomati (medtem ko sem jaz drugi na škofovi desnici). Pomati je bil v sučavskem salezijanskem misijonu na Kitajskem tovariš našemu Kerecu in Gedru; dolga leta je kot čebelica pridno zbiral vse podrobnosti za beatifikacijo prvih dveh salezijanskih mučenec misijonarjev, tj. škofa Versiglia in njegovega spremljevalca duhovnika Caravarija, ki sta bila iz sovraštva do vere kruto umorjena 25. februarja 1930 blizu Linčava. Papež Pavel VI. jima je priznal naslov »junaška mučenca«; čudež, ki

je potreben za nadaljevanje postopka, menda že imajo, a je za njega kanonično potrditev treba čakati vsaj pet let. Pot k slavi blaženstva je potemtakem dolga in trda; kandidatje morajo iz nebes sami kaj pomagati k temu. Z naše strani pa je seveda treba moliti in prositi.

Škofa Versiglia smo si izbrali za nebeskega zaščitnika, da bi nam pomagal spraviti na noge našo obsežno župnijo, ki pa za sedaj šteje le malo kristjanov. Vasi okoli Tajnana rastejo kot gobe po dežju, imajo že avtobusne zveze, nižje in srednje šole ter razne druge kulturne ustanove. Cerkev je pa kar nekam zaostala, ker pač ni bilo zmognega misijonarja in primernih denarnih sredstev.

Z novim cerkvenim središčem v Thuku se je razvnela nova gorečnost v tukajšnjih katoliških družinah. Sedaj se že oglašajo druge vasi, kjer imamo sicer zemljišče, nimamo pa pravih prostorov in potrebne osebja za izvrševanje apostolskega dela. Zaupamo, da bo naš novi bodoči salezijanski blaženi pomagal, da bomo mo-

S pesmijo po zeleni Umbriji

Tisoč kilometrov skozi barve italijanskega poletja, s slovensko pesmijo in v prijateljskem vzdušju po vtise v asiške svetlobe in mir: tako bi lahko na kratko označili izlet, na katerega se je ob koncu minulega tedna odpravil cerkveni pevski zbor z Opčin v družbi svojcev in prijateljev. Avtobus nas je popeljal mimo Benetk, Padove, Bologne, Florence, Arezza, Perugia do Assisija, potem pa čez valovito visoko planoto Mark do Loreta in ob jadranski obali navzgor spet do Bologne in potem po že znani cesti do doma. Če odštejemo kratko etapo v Loreto, se je izlet osredotočil na Assisi in njegovo okolico, kjer smo imeli »bazo« v kraju Santa Maria degli Angeli.

Vtisi so nepozabni in jih je nemogoče strniti v tem kratkem zapisu, ki želi samo opozoriti še druge na lepote, raznoveroma lahko dosegljive vsem, in jim jih iskreno privoščiti.

Najprej narava. Kdor si je izmislil turistično geslo, da je Umbrija zeleno srce Italije, je zadel v polno. Z vzpetine asiškega mesta smo občudovali planjavo, ki je bila kot ogromna slikarska paleta s praznično nametanimi ploskvami v vseh zelenih in zlatih odtenkih, vmes pa naselja starinske opekaste barve, spošljivo zaraščena v preteklost, brez sledov moderne urbanistične podivjanosti. Te barve smo potem dojemali tudi po višavju proti Markam, kjer je bila ena sama pesem žita in oljk ob urejenosti očitno marljivih ljudi.

Potem stvaritve človeških rok in navdihov. Vsaka cerkev je muzej slikarske in kiparske umetnosti, ves Assisi pa je v svoji negovanosti resničen spomenik njegovim upraviteljem in prebivalcem, ki ga hočejo do zadnje podrobnosti ohraniti v živi nedotaknjenosti minulih stoletij. Kar je popravljenega ali na novo zgrajenega, je z neverjetno harmonijo vstavljeno v zgodovinsko arhitekturo mesteca; velik delež pri tem »čudežu« ima poleg razumnosti ljudi tudi domači kamen, ki daje s svojimi sivkasto-opekastimi svetlimi toni tudi najnovejši zgradbi patino časa, da oko šele prav od blizu loči, kaj je staro dve leti in kaj pol tisočletja. Če temu dodamo še vzorno čistočo in mir, ki ga celo turistični in romarski valovi komaj kalijo, je razumljivo, da deluje Assisi s svojo okolico kot svežilna oaza sredi sodobnega vrtočlavljenja.

V takem okviru se kar sama porodi zbranost za razmišljanje o zemski domovini in poti svetega Frančiška. Hišica njegovega prvga navdih, kamnito ležišče njegove smrti, grob v katedrali giottovskega mojstrinja, satovje meniških celic, skalnato pripetih nad zeleno sotesko meditativnega »Erema« z drevosom grlic — to so kraji, kjer je človek zmožen tudi utrinka globlje misli, ki se kaj lahko spremeni v molitev.

In v pesem, v primeru pevskega zbora pa kar v koncert. Tudi mi smo zapeli in

tako na najnaravnejši, najbolj občuten način oblikovali občutja nekega presvetljenega veselja, kot ljudje, ki nekaj prejemale v dar. Če je bilo petje na malem dvorišču »Erema« intimno, pa je na ogromni ploščadi pred cerkvijo Marije Angelov zavnelo polno in ob zbirajoči se domači publiko tudi ponosno. Prav je imel oni, ki je pripomnil, da slovenske melodije na tujem še posebno lepo zvenijo.

Ob koncu teh vrstic naj gre beseda zahvale našim organizatorjem, ki so se zares potrudili. Posebej se zahvaljujemo Berti Vremec za spretno izpeljavo vsega, kar terja udobnost skupinskega izleta, domačemu župniku Viljemu Zerjalu pa za spremne razlage v duhovnem in kulturno-zgodovinskem oziru. - S. M.

Izidi matur na učiteljsku v Trstu

Na učiteljsku »A.M. Slomšek« so maturo opravili: Mario Adamič, Barbara Antonič, Sonia Antoni, Iris Biecar, Veronika Breclj, Luisa Cerkevnic, Marina Ciuffar, Giorgio Lassig, Miriam Korsic, Rossana Mazaroli, Loredana Semoli, Diego Starz, Mira Susic, Daniela Tafuro, Irena Tavčar, Claudia Uliveti, Arianna Corossez, Hdegarda Cossutta, Milena Crismancich, Tiziana Crissani, Zdenka Crovatin, Dorianna Fidel, Vladimira Grgič, Igor Kralj, Nataša Kralj, Anna Magda Strain, Ottilia Strajn in Nadia Zerjali. Enajst kandidatov, med katerimi sta tudi dva privatista, je bilo odklonjenih.

800 Tržačanov v Turin

Za september se pripravljala nad 800 tržaških vernikov na romanje pred sveti sindon v Turin. Kakor sedaj izgleda, bo med njimi okrog 220 Slovencev. Za naše četrto romanje je že vpisanih 15 oseb; skupno moremo za to zadnje potovanje sprejeti največ 58 oseb, ker več tehnično ni mogoče. Vpisovanje tudi za to romanje v Trstu pri Fortunatu in v gorici pri A. Koshuti. Čas za vpis samo do 10. avgusta, oz. do zasedbe mest.

Ko se bo ob koncu avgusta začelo edinstveno krščansko slavlje v turinski stolnici, ko se bodo vračali prvi romarji, takrat bodo mnogi želeli v Turin. Saj bo mogoče, a samo z vlakom, kakor sedaj pripravljajo goriški jezuitje ezreden romarski vlak za Goričane (kar pomeni dve noči na potovanju), ker ni mogoče dobiti prostora za prenočevanje v Turinu.

Zato svetujemo našim rojakom, da bi se poslužili zadnje ugodne prilike od 22. do 24. septembra. Spored, stroški, pogoj isti kakor za prva tri potovanja. Vsako naše romanje v Turin spremljata dva duhovnika. Zapišemo še znano prošnjo: da ne bi vpisovali v ta slovenska romanja potnikov, ki ne razumejo našega jezika, ker se na potovanju ne počutijo dobro; zaradi dveh, treh pa se ne moremo posluževati dvojezičnosti. Hvala za razumevanje!

Načrtovanje industrijske proste cone na Krasu

Sekretar za stike s tujino pri Izvršnem svetu SR Slovenije Tone Poljšak je potrdil voljo zvezne vlade v Beogradu, da na daljše s popolnim uresničevanjem Osimskega sporazuma. Poljšak je dejal, da so sporazumi zdaj že v fazi konkretnega načrtovanja proste industrijske cone na meji med obema državama. Zdjaj je namreč že na delu 15 komisij za razne sektorje

gli tudi zanje kaj narediti. Trdno upamo, da bo posebej blagoslovljal vse drage dobrotnike naše župnije Marije Pomočnice; in da bo raznetil nov ogenj misijonskega navdušenja tako med našimi kristjani, med salezijanci, pa tudi med misijonskimi dobrotniki. Potrebno bi bilo nekaj majhnih kapelic, ki bi za prvo silo zadoštovala, da bi se krščanske družine zbirale k maši, kristjani in katehumeni pa h krščanskemu nauku.

Še enkrat v mojem imenu in v imenu našega ravnatelja dr. Petra Čanga najlepša zahvala za najlepšimi pozdravi.

KONEC

DROBNE NOVICE

Napalm nad uporne Kurde

Malo se piše o upornih Kurdi, ki se že več kot dvajset let borijo za svoje pravice zoper Arabe v Iraku. Kurdi živijo politično razdeljeni med Turčijo, Rusijo, Perzijo in Irakom. Njih narodno ozemlje so razrezali in jih po prvi svetovni vojni podelili med štiri države. Največ jih je v Iraku, kjer se jim najslabše godi. Vlada v Bagdadu bi jih namreč rada čimprej nasilno asimilirala, zlasti zato, ker živijo na severu države, ob izvirih Tigrisa in Evfrata, kjer so tudi bogati vrelci nafte.

Pri tem Irak ne izbira sredstev, od deportacij do prisilnega izseljevanja preko množičnega iztrebljanja in požiganja na kurdskem ozemlju. V zadnjem času so se v boju proti Kurdom začeli posluževati tudi bomb napalm, ki je zelo huda zažigalna zmes. Take bombe daleč naokrog vse opečejo in požgejo.

Umorjen apostol sprave

V Rodeziji se tudi med belci najdejo taki, ki zagovarjajo spravo med črnim in belim prebivalstvom. Tak je bil tudi Tim Peech, farmar, ki se je z iskrenim pričanjem boril za spravo med belci in črnci v Rodeziji. Obsojal je sleherni uporabo sile in zagovarjal mirno pot do sožitja. Mnogi belci so se z njim strinjali in ga podpirali.

Da bi dokazal pravilnost svojega gledanja, je od vlade dobil dovoljenje, da sme v severni del države, kjer so bili najhujši spopadi med belci in črnci; z njim je šel tudi njegov brat Chris. V nekaj mesecih sta dosegla neverjetne uspehe. Dežela se je pomirila in spopadi so prenehali. Toda to ni šlo v račune tistih revolucionarnih gibanj, ki jim ne gre za priznanje pravic črncev in njih enakopravnosti, temveč za zmago nove diktature. Nekega dne v juniju so zato napadli kraj, kjer je živel Peech, in ga skupaj s kakimi 20 drugimi osebami umorili.

Zakon o stanovanjskih najemninah

Zakon o stanovanjskih najemninah ali »equo canone«, kot se uradno imenuje, je v preteklem tednu sprejela poslanska zbornica. Ta eden je zakon v razpravi pred senatom, ki ga bo po vsej verjetnosti odobril pred nedeljo. Tako bo novi zakon stopil v veljavo s 1. avgustom.

Z novim zakonom se odpravljajo blokirane najemnine za stanovanja in poslovne prostore in se uravajo pravične, tj. pravične najemnine. Kako določiti nove »pravične« najemnine, bo pa zelo zapletena zadeva, saj se bo gospodar moral držati določil zakona, katera nikakor niso enostavna. Kdor živi v blokiranem stanovanju, naj se zato nikar ne preveč vznemirja, ker nove najemnine ne bodo še tako hitro izračunane.

ANDREJ MAJZEN SDB

(4)

Iz moje misijonske kronike

NOVO MISIJONSKO SREDIŠČE

Ob blagoslovitvi »Mons. Versiglia Memorial Building« v Thuku-ju mi je naš ravnatelj dr. Peter Čang naročil, naj bi se posebej zahvalil vsem našim dragim slovenskim dobrotnikom, ki so mi v teh dveh letih pomagali z darovi, da smo sezidali v Thuku-ju prav pripravno, čeprav ne veliko stavbo.

Thuku je bila prva velika vas izven Tajnana, središče katoličanov in, upajmo, tudi bodoče župnije. Nova ustanova obsega kapelico, veroučno učilnico, igrišče, mladinski center, prostore za otroški vrtec za kakih 250 otrok. Le-tega tukajšnji prebivalci še prav posebno cenijo, ker vidijo, da salezijanci lepo vzgajajo otroke. Mi pa smo tudi veseli, ker tako pridemo bolj v stik s starši in z drugimi ljudmi; posebno pa še, ker tako dajemo kristjanom prilož-

Praznik petja in vina v Pevmi

Kot je že tradicija, bo tudi letos v Pevmi »Praznik petja in vina«. To je domači, vaški praznik, ki ga domačini prireajo že več let zadnje nedelje v juliju in ki je med goriškimi Slovenci tostran in onstran meje doživel lepe uspehe. To je prireditev kulturno-zabavnega značaja na določeni stopnji, saj so v Pevmi že nastopili znani ansambli kot npr. Lojze Slak in lansko leto Slovenski oktet.

Odprtje Praznika bo v petek 28. julija z briškolo; v soboto zvečer bodo za ples nastopili »Dobri prijatelji« iz Brežic, ki so na letošnjem festivalu v Števerjanu dobili prvo nagrado za najboljšo izvedbo. V nedeljo ob 18. uri bo kulturni program z nastopom zborov in instrumentalnih skupin, zvečer pa bo ples ob zvokih »Dobrih prijateljev«. Praznik se bo zaključil v ponedeljek s celovečernim koncertom ansambla »Briški slavček« iz Števerjana. Vse dni bo odprta razstava domačih vin in pripravljene bodo specialitete na žaru.

Vsi toplo vabljani!

Mature na učiteljsku v Gorici

Izdelali so: Loredana Alt, Julijana Bastiani, Mavricij Černic, Dorela Cingerli, Stefan Cotic, Sonja Culiat, Tomaž Devetak, Alida Devetta, Boris Gergolet, Ana Graunar, Silvana Perše, Erika Zavadlav. Dve kandidatini sta bili odklonjeni.

Sovodnje

Seja občinskega sveta. Bila je 30. junija. Pri čitanju zapisnika so svetovalci SSK ugotovili, da se v njem ne omenjajo zagotovila, ki jih je na zadnji seji dal župan glede preureditve šolskega posloplja v Rupji, in zahtevali, da se to vnese v zapisnik. Pri naslednji točki je župan Česčut poročal, kakšen bo način plačevanja najeteja posojila 220 milijonov lir za telovadnico. Na podlagi poročila komisije je občinski svet odobril prispevek za izbrane študente

v letu 1977-78, ki znaša 33.000 let za nižje solce, 40.000 pa za višje solce.

Občinski svet je tudi povelil arhitekta Ceja, da izdela podroben načrt za preureditev osnovne šole in vrtca v Rupji. Svetovalci so odobrili predlog za ureditev ceste Stradalata-letališče. V ta namen bo občinska uprava zaprosila deželo za poseben prispevek. 100.000 lir so svetovalci soglasno namenili Narodni in študijski knjižnici v Trstu. Pri odobritvi prispevka Kraški gorski skupnosti, ki je predviden po zakonu in znaša 200 lir na osebo, je svetovalec SSK izrekel svoje pomisleke, češ zakaj ta prispevek, če pa ustanova sploh še ne deluje. Odobreni so bili stroški, ki so nastali ob pobratenuju Sovodnje s Škofjo Loko, kakor tudi stroški ob obisku raznih delegacij in študentovskih skupin ter prispevki, ki jih je dala občinska uprava raznim društvom v občini.

Pri točki »odborovi sklepi« je bilo povedano, da so bila dela za cesto, ki ji pravijo Potok, oddana podjetju, da jih izvrši. Svetovalci so odobrili sklep, da izplača občinska uprava zemljo tistim lastnikom, ki jih ne prizadene razlastitev. Svetovalec večine je izrekel ostro kritiko na račun sklepa odbora, da se parcela, 338 kv. m velika, odstopi neki tovarni za izdelovanje umetnega usnja, ne da bi se prej vprašalo za mnenje občinski svet. Župan je seznanil svetovalce o ponudbi, ki jo je dal odbor za industrijo o prodaji treh parcel, ki so last sovodnje občine in se nahajajo na letališču na štandreški strani.

V točki »razno« je svetovalec SSK Marraž ponovno interveniral glede kanalizacije v Rupji. Župan je odgovoril, da je treba najprej pripraviti regulacijski načrt. Podžupan Venceslav Devetak pa je vprašal župana, kako stoji zadeva s tem načrtom in se zavzel za njegovo čimprejšnjo uresničitve. Nekam nenavadno vprašanje, če imamo pred očmi, da je V. Devetak podžupan.

Socialni centri v Furlaniji

Ob potresu 1976 je italijanska Caritas prišla na misel, da bi v najbolj prizadetih vaseh zgradili posebne socialne centre. S tem so mišljene hiše, ki imajo primerno veliko dvorano in več manjših prostorov. Vse skupaj pa naj služi župnijski skupnosti za njeno občestveno življenje: srečanjem vseh vrst, tudi za mašo, naj služi dvorana, raznim socialnim potrebam (za ambulanto, za pisarno organizacijam, za seje itd.) pa manjši prostori ob dvorani. Saj je po potresu bilo posebno hudo, ker se ljudje niso imeli kje zbirati. Skupno je Caritas zgradila okrog 60 takih centrov po raznih vaseh v Furlaniji.

Iz Slovenije

Osebnostne spremembe v goriško-koprski škofiji

Bajec Pavel, kaplan v Kobaridu, odhaja za nekaj časa v misijone v državo Slonokoščena obala, kjer je že njegov brat Ivan.

Berce Bogdan, žup. upravitelj v Zavrtaču, je bil imenovan za upravitelja župnije sv. Jurija v Ilirski Bistrici.

Bizjak Dinko, novomašnik, je bil imenovan za kaplana v Tolminu.

Kobal Lojze, žup. upravitelj v Studnem, imenovan za upravitelja župnije Krkavčeh.

Kobal Ivan, župnik v Črnem vrhu nad Idrijo, je bil imenovan za župnika v Zavrtaču.

Lapanje Vinko je razrešen uprave župnije Grgar in souprave Bat ter ostaja kaplan v župniji sv. Odršenika v Novi Gorici.

Mozetič Ivan, žup. upravitelj v Krkavčeh, je bil imenovan za upravitelja župnije Črni vrh nad Idrijo.

Požar Anton, upravitelj župnije sv. Jurija v Ilirski Bistrici, je bil imenovan za upravitelja v Studnem.

Sinkovec Lojze, kaplan v Tolminu, je bil imenovan za upravitelja župnije Grgar ter soupravitelja župnije Bate.

Vidrih Gabriel, nedeljski kaplan na Mostu na Soči, je bil imenovan za kaplana v Kobaridu.

Neurja in turizem

V Sloveniji sta v preteklem tednu bila dva dogodka v središču pozornosti, in sicer neurja, ki so prizadela številne kraje v Sloveniji, in turizem, ki poleg deviz prinaša tudi težave.

Neurja so bila posebno huda v Prekmurju, na Gorenjskem in tudi ponekod na Dolenjskem; tudi goriškim Brdom nišo prizanesla. Po nekaterih krajih, zlasti v Prekmurju je toča uničila vse pridelke; polja so bila okleščena do zadnje bilke. Obljubljajo, da bo skupnost prisločila na pomoč s tem, da bodo prizadetim kmetom nakazali primerno odškodnino, tudi tistim, ki niso bili zavarovani.

Drugačne probleme je pa ustvaril turizem. Turistov je letos ob morju toliko, da ne vedo kam z njimi, toda bolj kot zaradi števila, zaradi pogoltnosti nekaterih turističnih ustanov. V raznih krajih so namreč postelje v hotelih dvakrat prodali. To se pravi, da so številni hoteli že spomladaj prodali več postelj kot so jih imeli. V južni Dalmaciji do 25 odstotkov. Sedaj se dogaja, da se za isto sobo pripravata dva gosta, ker oba imata rezervacijo, ki sta jo pošteno vnaprej plačala.

Omejevanje kreditov

Sredi leta so v Jugoslaviji opazili, da so že krepko prekoračili mero kreditov in izdaje denarja, kot so na začetku leta začrtali. Zato so guvernerji jugoslovanskih bank sklenili, da morajo vrečo z denarjem nekoliko zavezati. V prihodnjih šestih mesecih bodo zato zmanjšali kredite zlasti za potrošniško blago. Kdor bo imel denar, bo npr. lahko kupil televizor, kdor pa denarja nima, bo moral počakati, ker banka mu ne bo več dala kredita.

Konferenca nevrščeni

V Beogradu se je v tork začetla konferenca nevrščeni držav. Na konferenci je navzočih 110 držav; skoro vse pripadajo tako imenovanemu Tretjemu svetu. Konferenca utegne biti zelo razgibana, saj se bosta srečali dve različni tezi: kubanska in jugoslovanska. Kubanci so zavezniški Sovjetske zveze, torej niso več »nevrščeni«, pa bi vseeno radi ostali med nevrščeni, Jugoslovani so pa za to, naj nevrščeni ne pripadajo nobenemu bloku.

Od kar se je Španija odločila za pot demokratizacije, doživlja nasilja vseh vrst. Zadnji pomembni žrtvi tega nasilja sta bila dva častnika španske vojske, brigadni general Juan Sanchez Ramos in njegov pomočnik podpolkovnik Juan Perez Rodriguez. Ubita sta bila v središču Madrida, atentat pa si je prilastila baskovska separatistična organizacija ETA.

VZGOJA ZA MIR

Sv. oče Pavel VI. je izbral predmet prihodnjega Dneva miru, ki bo 1. januarja 1979: »Da pridemo do miru je potrebna vzgoja za mir«.

Spomnimo se, kako je bilo pred prvo in zlasti pred drugo svetovno vojno: cele generacije mladih so vzgajali za vojno, imeli predvojaške vaje, razne polvojaške organizacije, v šolah se ni govorilo o miru, temveč se je povzdigovala vojna in vojno junaštvo. Zaključek sta bila svetovna spopada 1914 in 1939. Znano je tudi, kako so številni mladi šli na vojno z navdušenjem. Vse to je bilo sad vzgoje.

Pavel VI. se veljavnosti vzgoje dobro zaveda, zato tudi ve, da ne bo miru, če mladih ne bomo vzgajali in navduševali za mir in mirno sožitje med narodi in ne za vojno in revolucijo, ki je končno tudi vojna, le da pomeni krvav spopad med člani iste države. Zato, če hočemo mir, vzgajajmo mlade za mir.

Trideset let pomoči za trpečo Cerkev

Bilo je leta 1947. Razmere v Nemčiji, tako v Vzhodni kot v Zahodni, so bile zelo hude; milijoni beguncev, tovarne, hiše porušene, vasi in mesta požgana. Do Nemcev, vsch brez izjeme, sovraštvo evropskih narodov, češ da so oni krivi za vse zlo druge svetovne vojne.

V takih razmerah se oglašil nepoznan holandski redovnik, ki živi v Belgiji, in pozove svoje rojake, naj odpustijo Nemcem in jim pomagajo, saj smo vsi ljudje in kot kristjani tudi bratje v Kristusu. Redovnik je p. Werenfried von Straaten. Njegov poziv rodi nepričakovan uspeh. Začne se akcija za pomoč nemškimi beguncem oz. Cerkv v stiski. Ko se nemški begunci sistemirajo, ostane še veliko drugih, ki jim je treba pomagati, ostanejo zlasti Cerkev v socialističnih režimih, ki pod Stalinom in njegovimi pomagači v vzhodnih državah živijo še naprej v nemogočih razmerah. Organizacija »Pomoč Cerkv v stiski« razširi svoje akcijsko področje še na Tretji svet. Lani je razdelila za 25 milijard lir pomoči.

★ V Španiji izhaja nad 700 verskih listov. Nekateri imajo zelo visoko naklado. V Španiji je tudi zelo veliko katoliških založb. Zlasti so znane in cenjene publikacije ustanove »Opus Dei«.

OBVESTILA

Natečaj za slovenski učbenik

Višji šolski nadzornik za deželo Furlanijo-Juljsko krajino je 15. julija 1978 razpisal natečaj za prevod v slovenščino prvega dela šolskega učbenika za zemljepis »Osserviamo e scopriamo il mondo«; pisec učbenika je Vittorio Torre. Knjiga bo uvedena kot učbenik v srednje šole s slovenskim učnim jezikom v pokrajinah Trst in Gorica.

Tisti, ki bi se radi udeležili omenjenega natečaja, naj to javijo na deželni šolski urad (Ufficio scolastico regionale) v roku 30 dni po objavi tega natečaja; v sporočilu naj navedejo honorar, ki ga za prevod zahtevajo, in čas, ki ga za prevod potrebujejo.

Razpis natečaja je na ogled na razglasi deski tudi goriškega šolskega skrbništva.

Romanje župnije Gabrje-Vrh. Rezijska, Sv. Višarje, Rabeljsko jezero in Nevejsko sedlo so programirane točke romanja in izleta v soboto 2. septembra. Vozita dva avtobusa. Eden s Travnika ob 6. uri, drugi naravnost z Vrha ob 6.15. Za prvi avtobus s Travnika se lahko prijavi tudi romarji iz Gorice in okoliških vasi. Iz prijavnosti sprejema prijave gdč. Zora Piščanc, Riva Piazzutta 18, tel. 83177, v Gabrjah ga. Milka Černic, tel. 882058, na Vrhu trgovina Marijeta Frandolič. Pri prijavi naj vsakdo pove, če si želi kosilo. Cena vožnje 6.000 lir. Žičnica po znižani ceni se plača posebej, enako kosilo.

VIII. kulturno srečanje med sosednimi narodi bo v soboto 29. in v nedeljo 30. julija na Kamenici pri Stari gori. Srečanje prirejajo kulturna društva in Zveza izseljencev iz Beneške Slovenije. V soboto se prireditev prične ob 18. uri, ob 20. ure ljudski ples, opolnoči prižiganje kresov. V nedeljo začno kioski delovati ob 10. uri. Ob 16. uri sv. maša, ob 17. uri nastop ansambla »Veseli planšarji«, beneških pevskih zborov, furlanske folklorne skupine iz Pasian di Prato, mandolinističnega ansambla iz Kopra, pevskega zbora iz Loča na Koroskem, pevskega zbora iz Podbrda in moškega zbora Sežana-Ponikve. Sledi ples ob glasbi »Veselih planšarjev«. Veliko parkirišče, kioski z jedačo in pijačo.

Casnikarski programi ob nedeljah: Poročila ob 8., 12., 19; kratka poročila ob 11., 14; novice iz Furlanije-Juljske krajine ob 11., 14., 19.15. Ob 8.30 kmetijska oddaja, ob 9. sv. maša.

Casnikarski programi od ponedeljka do sobote: Poročila ob 7., 10., 13., 15.30, 19. Kratka poročila ob 9., 11.30, 17., 18. Novice iz Furlanije-Juljske krajine ob 8., 14., 19.15.

Sporod od 30. jul. do 5. avg. 1978
Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 Danes obiščem Slivno. 11.05 Mladinski oder: »Dom brez mamic«. 11.35 Nabožna glasba. 13.00 Oprostite... 13.20 Poslušajmo spet. 15.00 Nedeljsko popoldne.

Ponedeljek: 9.05 Jugosl. lahka glasba. 9.30 Tone Penko: Zivalstvo Jadranskega morja. 10.05 Koncert. 10.45 Cicibani poslušajo. 11.00 Naš gorski svet. 12.00 Poslušali boste. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 14.10 Spoznavajmo gobe. 14.20 Koncerti »Live«. 15.35 Uspešnice naše dežele. 16.30 Jazz. 17.05 »La piccola orchestra giuliana«. 18.05 Čas in družba. 18.20 Operna glasba.

Torek: 9.05 Veliki orkestri. 9.30 Vinko Beličič: Prelistavanje poldavnine. 10.05 Koncert. 10.45 Cicibani telovadijo. 11.00 Janko Kersnik: »Mohoričev Tone«. 13.15 Zborovska glasba. 14.10 Mladi na počitnicah. 14.20 Jugosl. glasba. 16.30 Otroci, ali veste, da... 17.05 150. obletnica Schubertove smrti. 18.05 Zgodovina slovenskega gledališča. 18.20 Operna glasba.

Sreda: 9.05 Folklor slovenskih narodov. 9.30 Antologija ljubezenske lirike. 10.05 Koncert. 10.45 Cicibani poslušajo. 11.00 Ljudje in dogodki. 12.00 Najboljše zdravlilo vseh časov - smeh. 13.15 Naši zbori. 14.10 Mladi na počitnicah. 14.20 Prijeten popoldan z vami. 16.30 Otroci pojo. 17.05 Simfonični orkester iz Rima. 18.05 »Sori-ma«. Radijska zgodba. 18.25 Operna glasba.

Četrtek: 9.05 Včeraj in danes. 9.30 Govorimo o manjšinah. 10.05 Koncert. 10.45 Cicibani rišejo. 11.00 Giulio Carcano: »Star-ka iz Mezzegre«. 13.15 Primorska poje. 14.10 Mladi na počitnicah. 14.20 Mladi in glasba. 15.35 Plošče za najstnike. 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.05 Orkester RTV Ljubljana. 18.05 Slovenska politična in socialna misel. 18.25 Operna glasba.

Petek: 9.05 Jazz. 10.05 Koncert. 10.45 Cicibani telovadijo. 11.00 Tržaške črtice Zofke Kvedrove. 12.00 Festival slov. domače glasbe Števerjan '78. 13.15 Primorska poje. 14.10 Mladi pisci. 14.20 Resno, a ne presno. 15.35 Izbor novih plošč. 16.30 Na počitnicah. 17.05 300-letnica Vivaldijevega rojstva. 18.05 Zgodovina filmske umetnosti. 18.20 Operna glasba.

Sobota: 9.05 Iz vseh koncev sveta. 10.05 Koncert. 10.30 »Seviljski brivce«, opera. 13.15 S pevskih revij. 14.10 Mladi na počitnicah. 14.20 Kje so tiste stezice. 15.35 Glasba. 17.05 Orkester pariškega konservatorija. 18.05 »Internatitit«. Izjava Radijski oder. 18.45 Vera in naš čas.

DAROVI

Za Katoliški dom: N. N. 2.000 lir.
Za sklad Katol. glasa: N. N. 2.000 lir.
N. N., Oslavje: za misijone 4.000, za Zavod sv. Družine 2.000, za lačne po svetu 1.000 lir.

Za števerjansko cerkev: Franc Podveršič 10.000 lir.

Za cerkev v Mavhinjah: N. N. v spomin na pokojne 20.000 lir.

Marica Širca ob četrti obletnici smrti nepozabnega nečaka za mavhinjsko cerkev in za kapelo p. Leopolda po 5.000 lir.

Za lačne po svetu: N. N. 4.000; Frančiška Petejan 20.000; mala Magda iz Števerjana ob rojstnem dnevu za lačne otročiče 5.000; N. N. 2.000 lir.

Za volivni sklad: Venceslav Klanjšček 5.000 lir.

Za cerkev na Opčinah: Angela Suligov v počastitev spomina svojih pokojnih in N. N. po 5.000; Marjoška Martelanc v spomin mame Olge 3.000; Pirc v spomin najdražjih 8.000; N. N. 50 ND; razni 3.000 lir.

Za cerkev na Banah: družina Husu v spomin Ivana Husu 15.000 lir.

Za cerkev na Ferlugah: svojci v spomin Ane Maver 5.000 lir.

Za misijon p. Kosa: N. N., Opčine, 10.500 lir.

Za kapelo p. Leopolda: N. N. 10.000; N. N. 2.000 lir.

OGLESI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 100 lir, osmrtnice 150 lir, k temu dodati 14% davek IVA.

Odgovorni urednik: msgr. Franc Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo

SLOVENSKI TURIZEM

Letošnja turistična sezona v Jugoslaviji je na višku. Seveda na obračun bo treba še počakati. Lanski ve povedati, da je Jugoslavija zaslužila s turizmom 1,2 milijarde dolarjev. Njeni sosedi Avstrija in Grčija, ki imata približno enako ozemlje za gojenje turizma, sta se bolje odrezali. Avstrija je zaslužila tri milijarde dolarjev, Grčija 2,1 milijarde. Rezultat priliva turističnih deviz nedvomno kaže, da je v Jugoslaviji nekaj narobe, kajti le preveč zaozstaja za svojima sosedama. Ker je v Jugoslaviji na voljo 970.000 turističnih postelj, bi to pomenilo, da je vsaka postelja prinesla na leto komaj 135 dolarjev, kar je zelo malo.

V Sloveniji se pritožujejo, da število tujih turistov že nekaj let sem stalno pada. Med razlogi za ta pojav navajajo, da so hoteli preveliki, tovarniški, kjer je človek le številka, deloma pa naj bi bile upadajo krive tudi slabe ceste. Pa je Slovenija skoraj v celoti primerna za turizem. In vendar priliv deviz ne doseže niti sto milijonov dolarjev, ko bi se lahko povzpela na kakih pet sto.

Slovenske ceste so v primerjavi s cestami zahodne in srednje Evrope — in od tam je večina turistov — slabe, revno oskrbovane, kar nujno odvrača del turistov. Nujno bi bilo čimprej dograditi štiri- in petpasovnice od Šentilja do Kopra in Gorice ter štiri- in petpasovnice od Jesenice do Brežic. To je najmanj, kar je treba narediti, sicer se bodo turisti Slovenije vedno bolj izogibali.

Velika kriza obstaja tudi v železniškem prometu. Hitrost vlakov na slovenskih progah je komaj polovična od podobnih vlakov v srednji in zahodni Evropi. Vožnja od Jesenice do Brežic traja še vedno več kot štiri ure, od Šentilja do Trsta celo več kot sedem! Splošno je tudi znano, da so jugoslovanske vlakovne kompozicije v slabem stanju, tako tehnično kakor glede čistoče.

Zračni promet s tujino je skoraj nujno vezan na podjetje Jugoslovanski aerotransport (JAT). Ta pa ima dokaj slab sloves tako zaradi hudih zamud kakor zaradi slabe postrežbe. Proti JAT-u so pogoste obtožbe, da ga v glavnem vodijo Srbi. Bolj kot to pa moti dejstvo, da so na ključnih položajih le taki, ki so partijsko zgrajeni. Tehnična in trgovska sposobnost sta drugotnega pomena. Potem pač pride do takih katastrof, kot je bila

ona nad Zagrebom, kjer sta trčili domače in tuje potniško letalo.

Slovenija bi morala biti nujno bolje povezana z letalskimi progami na Zahod, a to ni v programu JAT-a. Toda slovenska republika bi morala nujno vztrajati pri tem, da bi dobilo letalsko podjetje Inex-Adrija večjo vlogo. To podjetje, ki sicer ni izključno slovensko, ima svoj sedež v Ljubljani. Pogled na redni vozni red tega podjetja pa je prav žalosten. Zadovoljiti se mora z domačimi progami. V oskrbi ima celo progo Skopje-Titograd-Sarajevo-Dubrovnik, ki je gospodarsko slabotna in se Ljubljane niti ne dotika. Ker ima velik del Slovenije bliže do Zagreba kot do Brnika pri Ljubljani, bi moralo biti zagrebško letališče tudi delno izhodišče za Inex-Adrijo, a ne dobi dovoljenja za to.

V gradnji hotelov so v Sloveniji in še posebej v Primorju kar lepo napredovali. Kar pa šepa v Sloveniji, je predvsem odnos turističnega osebja do gostov. Postrežba je počasna, brezosebna, neprijazna, račun pa zasoljen in mnogokrat že na meji goljufije. V takem ozračju se turist enostavno ne počuti dobro. Občutek ima, da je v hotelu nezaželen.

Seveda je tudi odnos med delodajalcem in strežnim osebjem neprimeren in tega zlepa nobena teorija o samoupravljanju in njegovih »Tozidih« ne bo spremenila. Vse kaže, da so zaslužki osebja premajhni in to se potem odraža v prej omenjenih hibah. Rešitev bi bila morda v tem, da bi manjši objekti prešli v zasebno last. V Italiji in Avstriji so prav manjši objekti dvignili turizem in z njim povezane dohodke. Stvar postane bolj zapletena, ko gre za velika hotelska podjetja, saj ta preživljajo krizo tudi v demokratičnih državah. Glavni vzrok je pač ta, da postaja delovna sila silno draga, storilnost pa je začela pešati.

Na koncu še en zanimiv podatek: v letu 1977 so jugoslovanski turisti potrošili v inozemstvu eno milijardo dolarjev. Če upoštevamo, da so tuji turisti lani v Jugoslaviji pustili 1,2 milijarde, je Jugoslaviji ostalo od turizma le skromnih 200 milijonov dolarjev.

P. U.

»KATOLISKI GLAS« V VSAKO SLOVENSKO DRUŽINO!